

בש"פ 1859/14 - שאול בר-נוי נגד מדינת ישראל - המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות

בבית המשפט העליון

בש"פ 1859/14

לפני: כבוד השופט י' דנציגר

המבקש: שאול בר-נוי

נגד

המשיבה: מדינת ישראל - המרכז לגביית קנסות אגרות והוצאות

בקשה לביטול קנס פלילי של בית המשפט השלום
בחיפה מיום 14.7.98 בת"פ 301/96 שניתן על ידי כבוד
השופט ג' כנפי-שטייניץ

בשם המבקש: בעצמו

החלטה

לפני בקשה להורות על ביטול קנס פלילי אשר הושת על המבקש. אציין כי המבקש התיימר לסווג את בקשתו כ"הודעת ערעור" על החלטת בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט ד' פיש) בע"פ 990/98 מיום 4.2.2014. כפי שנראה, סיווג הבקשה כערעור הוא משולל כל יסוד.

העובדות לפי פסק הדין

עמוד 1

1. ביום 18.5.1994 ניתן גזר דין בעניינו של המבקש בת"פ 208/93 ות"פ 540/93 (השופט נ' שרון) שצורפו יחדיו. במסגרת גזר דין זה נקבע כי על המבקש לחתום "על התחייבות כספית בסך - 2,500 ש"ח לתקופה של שנתיים לבל יעבור עבירה מסוג זה שהורשע על ידי היום". המבקש לא עמד בתנאי זה. הוא הורשע פעם נוספת בת"פ 301/96, וביום 14.7.1998 גזר עליו בית המשפט השלום בחיפה (השופט ג' כנפי-שטייניץ) לשלם את "סכום ההתחייבות עליה חתם בהתאם לגזר הדין שניתן בת"פ 208/93, 540/93". על פסק דין זה הוגש ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה בע"פ 990/98. יצוין כי המבקש לא צרף לבקשתו את פסק הדין שבערעור, ולא ניתן לאתרו במערכת נט-המשפט.

2. המבקש לא שילם חוב זה. תחת זאת, הגיש המבקש בקשה לבית המשפט השלום, במסגרת ההליך בו הוטל עליו החיוב, וביקש לבטל את הקנס. ביום 29.10.2013 דחה בית המשפט (השופט מ' קלמפנר נבון) את הבקשה. המבקש לא ערער על החלטה זו. תחת זאת, הוא הגיש לבית המשפט המחוזי, במסגרת תיק הערעור אשר נדון בעבר כנגד גזר הדין, בקשה חדשה לביטול הקנס. בית המשפט המחוזי (השופט ד' פיש) קבע כי משדחה בית המשפט השלום את בקשת המבקש, היה עליו לפנות לבית המשפט בדרך של ערעור. בית המשפט קבע כי "ספק אם ניתן היה להגיש בקשה זו בשנית, והפעם בפני ערכאה גבוהה יותר", אך מצא לדון בבקשה ולדחות אותה גם לגופה.

3. לפני בית המשפט המחוזי טען המבקש כי הוא ריצה מאסר בפועל חלף הקנס. בית המשפט דחה טענה זו. הוא קבע כי גזר הדין לא כלל הוראה בדבר מאסר חלף הקנס, כך שלא יתכן שהמבקש ריצה מאסר שכזה. יתרה מכך, למאסר שריצה המבקש לא התווספה בפועל תקופה נוספת מעבר לזו שהוטלה עליו בגזר הדין. לפני בית המשפט טען המבקש טענה נוספת, והיא כי הוא פרע את הקנס במסגרת הסדר כספי אליו הגיע עם המשיב. טענה זו נדחתה על ידי בית המשפט, ולא נטענה על ידי המבקש בבקשה שלפני.

תמצית טענות המבקש

4. המבקש טוען כי הוא ריצה עונש מאסר חלף הקנס. לטענתו דין ההתחייבות אשר הוטלה עליו היא כדין קנס פלילי, וזאת בהתאם לסעיף 76 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק). כמו כן, בהתאם לסעיף 46 לחוק, יש לראות תקופת מאסר אשר הוטלה בגין אי תשלום קנס כאילו רוצתה לפני תקופות מאסר אחרות אשר הוטלו על המבקש. לטענת המבקש, העובדה שבית המשפט לא נקב בימי מאסר חלף הקנס אין משמעותה שהוא לא ריצה מאסר חלף הקנס. לשיטתו לא ניתן עתה להשיב את הגלגל לאחור, ולקבוע בדיעבד את מניין ימי המאסר חלף הקנס, משום שכעת חלה על כך התיישנות. כן טוען המבקש טענת "פרעתי" בקשר לקנס האמור.

דיון והכרעה

5. המבקש הגיש בקשתו לפני בית משפט השלום, ובקשתו נדחתה. בין אם החלטה זו היא בגדר "פסק דין" ובין אם בגדר "החלטה נלווית", הדרך הנאותה לערער עליה הייתה הגשת ערעור לבית המשפט המחוזי [השוו: יעקב קדמי סדר הדין בפלילים - חלק שני, הליכים שלאחר כתב אישום ב', עמ' 1840 (מהדורה מעודכנת, 2009) (להלן: קדמי)]. זאת המבקש לא עשה. תחת זאת, הוא הגיש בקשה חדשה לבית המשפט המחוזי, במסגרת תיק ערעור שנדון מזמן. מחדל

דיוני זה מצדיק כשלעצמו את דחיית בקשתו. העובדה שבית המשפט המחוזי בחר לדון בטענות המבקש גופן, בבחינת למעלה מן הצורך, אינה יכולה לשחרר את המבקש מן ההכרח להגיש את בקשתו לערכאה המתאימה, ובמסגרת המתאימה. משנקט בדרך בה נקט הוא ניסה "להרוויח" דיון "de novo" בעניינו. ניסיון זה עומד בניגוד לתכלית שביסוד הסדרי הערעור, והוא מצדיק את דחיית הבקשה, אף מבלי להידרש לגוף הטענות. אף נסיון המבקש להגיש בקשתו, "לחלופין" כחלק מרע"פ 5261/99, בו ניתן פסק דין ביום 13.9.1999, אינו יכול להואיל לו, ולא נמצא בבקשת המבקש נימוק של ממש שיצדיק מסלול חלופי שכזה.

6. למעלה מן הצורך אציין כי טענות המבקש כבד נדונו לגופן ונדחו על ידי שתי ערכאות שיפוטיות. לפני, אם כן, בקשה לקיים דיון שלישי בעניינו של המבקש. יודגש, כי לא נתונה למבקש האפשרות להמיר את בקשתו לבקשת רשות ערעור [השוו: ע"א 299/82 מיטלר נ' יבנאי אשדוד בע"מ, פ"ד לט(2) 470 (1985); קדמי, עמ' 1868], אך אף אם היה מקום להידרש לבקשה, היה עליה לעמוד באמות המידה למתן רשות ערעור בגלגול שלישי. כידוע, רשות ערעור שכזו לא תינתן אלא במקרים חריגים, בהם מתעוררת שאלה משפטית או ציבורית החורגת מעניינים הפרטי של הצדדים [ראו: רע"פ 8893/06 שבו נ' מדינת ישראל (18.12.2006); רע"פ 2979/01 דהאן נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (10.6.2001)]. המבקש דן כלל לא הצביע על שאלה שכזו, ועיון בבקשתו מגלה כי היא מצומצמת לעניינו הפרטי, ואין בה דבר המצדיק מתן רשות ערעור. טעם זה מצדיק היה את דחיית בקשתו, אף אם היה המבקש מגישה באופן הנאות.

7. יתרה מכך, אף טענות המבקש לגופן אינן משכנעות. סעיף 71 לחוק מקנה לבית משפט הדן אדם לקנס את הסמכות לקבוע עונש מאסר לריצוי חלף תשלום הקנס. בית המשפט שגזר על המבקש את הקנס מושא בקשתו לא פעל בדרך זו, ולא קבע תקופת מאסר לריצוי חלף הקנס. בכך אין פסול. בית המשפט רשאי לקבוע עונש מאסר במקום קנס, אך רשאי גם להימנע מכך. במצב דברים זה, הרי שאין בנמצא תקופת מאסר אותה ניתן לרצות חלף הקנס, וממילא אין מקום להידרש לסעיף 46 לחוק, בו נתלה המבקש. מסקנה זו נובעת מכך שתקופת המאסר במקום קנס, לו הייתה נקבעת, לא הייתה נמנית כחלק מתקופת המאסר שגזר בית המשפט על המבקש כעונש העומד בפני עצמו [ראו: ע"פ 5023/99 חכמי נ' מדינת ישראל, פ"ד נה(3) 428, 406 (2001); קדמי, עמ' 1711]. ניתן לקבל לעניין זה את מסקנת בית המשפט המחוזי, אשר בחן את דו"ח המאסרים של המבקש ומצא כי הוא לא ריצה תקופת מאסר אותה ניתן לייחס לאי תשלום הקנס.

8. אשר על כן, הבקשה נדחית.

ניתנה היום, כ"ט באדר ב' תשע"ד (31.3.2014).

שׁוֹפֵט